

УСТАД, ДӨҮШЧҮ, БАЙРАГДАР

Нә гапмышы бу дүңдә ачылмамыш, нә?
Әсрәләрни шаирләри инсан гәлбизә
Чумуб нәләр, нә инкиләр чыхармадылар?!
Кәзди хәлал ишлимидә мин бир сәнәткар.
Сандылар ки, бу дүңнанын сөзү гуртарды;
Анчаг нәлә ачылмамыш бир гит'ә варды.
Бир гит'ә ки, шаны ады эмәк дүңясә.
Бөјүк уста! Әлиндәки ше'р фирчасы
Бир заманлар думанларны алтында силмыш,
Үзәрини өлүмләрини кабусу алмыш
Бу гит'анын ранклариндән янды бир дәмәт,
Чилвәләнди мәнәсында инсан вә зәһмәт!

Микајыл МҮШФИГ.

Горки нәр вахт вә нәр јердә вә әсрәләринин өлмәз гүдрәти илз сәсиализм мәдәнијәтинин тәрәғи вә анкишәфна хидмәт етмишдир. Горкинин бәдиш исте'давы тарихдә надир јаранан исте'дадлардандыр.

Онун дүңяны идрак габиллјәти илз бөјүк вә кениш знатјаг мәлик дир. Үз милјонларда дүңја зәһиәткешләри тәрәфиндән Горки гәдәр һәрәртлә сәнилән бир сәнәткар олмамышдыр. Бу һал чох тәбицидир. Чүнкә Горки бүтүн нәјәтәни, вә парлаг исте'дадыны эмәкш инсондыны эмәк арзуларына, нәјәт вә мубаризәсинә һәср етмиш бир сәнәткардыр.

Горки јени бир әдәбијәтин, сәсиализм реализми әдәбијәтинин бәдиши вә байрагдары олды. Бу әдәбијәт бәшәријәтин бәдиш шүүр тарихиндә јени бир кејфијәт, јени бир дөүрүдир. Горки белә бир әдәбијәткә һәм јарадымысы, һәм дә ән көркәмли бир нәзәријәни илз. Чоқмиләтлә совет әдәбијәти ардусу, Горки реализмини өзүнә ән көзәл мәктәб сәһмәтә киши, онун сәсиалист реализминә ишд нәзәри вә әгли рә'јәзиндән дә һәр заман кениш истифадә едир.

...Горки бу күн дә бизим бөјүк әдәбијәтәмишын илмәз устады вә байрагдарыдыр.

Сәмәд ВҮРГҮН.

1903-чү илдән рус әдәбијәтинә бөјүк бир марәг вә һовәсгә әүрәткәш бәшләмишдым. Некајә жанрыны о заман даһа чох бәјәндијәлдәм. Чехов илз Горкинин некајәләрини даһа чох охујурдум. Кәңәшчидәм һәм Горкинин некајәләриндәки сурәтләр даһа чох мәшһүд едирди. Мәңә о сурәтләри Азәрбајҗан халсы ичәрисиндә ахтармаға вә онларда дәрһәјәтлә тәһсил тәһсил олмаға чалмишым... Онун мубаризәгә чагыраак, рус илз сәсиализми илз јазылан «Ана» романыны, «Макар Чудра», «Хан вә оғла», «Фиртәна гүшү», «Шашин нәғмәси» киши бир чох некајәләрини бөјүк һәср вә марәг илз охушушам.

Абдулла ШАНГ.

Кәңәшчидә ики бөјүк сәмәт тә'сир алтында хәли заман гәлдим. Булардан бири Лев Толстой, диҗәри Максим Горки иди. Бу ики әдиб бири Л. Толстой бәшәријәтин ниҗәтәни бүтүн варлығы илз алаһа табе олмада, онун әмрини јетирмәкдә, һәр зулмә давам едиб, мубаризә етмәкдә көрүб, диҗләрини вә'д етдији руһани сәадәтә үмид бағдијәрди. Максим Горки илз мубаризә тәрәфдары олуб, әмәкчиләри ингилаба чагырырды. Лев Толстойн алаһпәрәстлији руһна үнмәдынына көрә, кеткәндә ондан узағлашдым. 1905-чи ил ингилабы билмәргә мәни Толстойдан узағлашдырыб Максим Горкинин тутдуру јола гәлди.

С. С. АХУНДОВ.

Чар Русиясы орта мәктәбләринин әдәбијәт программы Толстойн јарадымылығы илз битирди. Максим Горкинин ады чәкилмирди. Мәктәб китабханасында муталә үчүн төвснјә едилән әсәрләр арасында да Горкинин әсәрләринә тәсадүф едилмирди. Она көрәдир ки, мән Максим Горкинин јарадымылығы илз јалныз орта мәктәби битирдикдән сонра таныш ола билмишдим. Али мәктәб тәләбәләри арасында Горки ән сәвилә јазычылардан һесаб едилмирди.

Беч үнүтмарам, үзүн гыш кешәләри студент отағларында әдәбијәт мұсаһибәләриндә Максим Горкинин әсәрләриндәки иҗтимаи истиҗәмәтнин мөвдүи олмасы ән мәркәзи мөвзу оларәг гызын мубәһисәләргә сәбәб олурди.

Максим Горкинин әсәрләри ингилабчы студентләр тәрәфиндән даим мұдафиә едилди. О вахтдан Максима Горкини бөјүк бир јазычы, сәмими бир ингилабчы, тәҗрибә алтында инләјән бәшәријәтин вичданлы бир досту киши таныдым вә сәвмәгә бәшләдым.

Тағы Шәһбәзи СИМУРГ.

Максим Горки дејилдикдә, 1890-чы илләрдән бәшләмиш, әввәл јаваш-јаваш, сонра сур'әтлә алоуланан ишләб һәрәкәти јада дүшүр... Максим Горки демак, мубаризә мейданынын 40 иллик мөтин, чәсур, мәрә бир дөјүшүсү демакдир.

Јусиф Вәзир ЧӘМӘНЗӘМИНЛИ.

Максим Горки бу күнкү шура әдәбијәтәмишын устад вә рәһбәр иди... Биз онун јолу илз кејдирик вә кејдәчәрик.

Сейид ҺҮСЕЈН.

Алексеј Максимович Горкинин јарадымылығы үзәриндә совет јазычыларынын бөјүк бир дәстәси тәрбијә олуноб јетмишдир. Бизим чоху мұз онун тәләбәси олмада фахр едик. Горки әнәкләри артыг әдәбијәтәмишын әтинә, гәһәна һоһмишдир.

Һүсејн МӘҺДИ.

...Горкинин мудрик мәсләһәтләри Азәрбајҗан совет әдәбијәтәмишын тәрәғипинә көмәк едир, јазычыларынын нәјәт һәснәтләрини реализмә синә ән етдирмәгә, нәјәтлә фәлз мунисәбәт бәғләмәгә, мубаризә һуманизмә, сәсиалист вәтәничлә сәдәгәтлә хидмәт етмәгә чагырыр.

Микајыл РӘФИЛИ.

